Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 31. mája 2016 [1]

Vec C-169/15

Montis Design BV
proti
Goossens Meubelen BV

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu)]

„Autorské právo a príbuzné práva — Lehota ochrany — Zánik a obnovenie autorského práva“

1. Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) v spore medzi spoločnosťami Montis Design B.V. (ďalej len „Montis“) a Goossens Meubelen B.V. (ďalej len „Goossens“) položil [2] Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) výkladovú otázku týkajúcu sa uplatňovania článku U ods. 2 Protokolu, ktorým sa mení jednotný zákon Beneluxu o dizajnoch (ďalej len „Protokol“) [3], ktorým bol zrušený článok 21 tohto zákona (ďalej len „BTMW“).

2. Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) pred rozhodnutím o otázke, ktorú mu položil Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska), položil Súdnemu dvoru tri prejudiciálne otázky, lebo sa domnieva, že rozhodnutie sporu závisí od výkladu smernice 93/98/EHS [4].

3. Predmetom sporu je článok 21 ods. 3 BTMW, podľa ktorého nositelia autorských práv k dizajnom, ktoré boli viazané na ochranu dizajnov, stratili svoje autorské práva, ak nepodali vyhlásenie o zachovaní práv. Priamym dôsledkom nesplnenia tejto formálnej požiadavky bolo, že tieto práva sa stali voľnými.

4. Vzhľadom na výhrady voči tomuto zákonu a na skutočnosť, že tento zákon bol v tomto smere nezlučiteľný s Bernským dohovorom [5], zákonodarca Beneluxu v roku 2002 zrušil článok 21 ods. 3 BTMW. Protokol o zrušení však neobsahoval prechodné ustanovenia ani neobjasnil, čo sa stane s autorskými právami, ktoré zanikli na základe uplatnenia BTMW.

5. Dĺžka trvania autorských práv bola medzitým vo všetkých členských štátoch harmonizovaná smernicou 93/98, ktorou bola lehota ochrany týchto práv predĺžená na 70 rokov od smrti autora bez toho, aby ich nositelia museli podať „vyhlásenia o zachovaní práv“ alebo podobné dokumenty. Smernica 93/98 navyše stanovila, že za určitých okolností sa obnoví platnosť autorských práv, ktoré sa stali voľnými.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Rozhodnutie o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania z 13. decembra 2013 bolo prijaté v súlade s článkom 6 Zmluvy z 31. marca 1965 o zriadení a štatúte Súdneho dvora Beneluxu.

3 — Protocol houdende wijziging van de Eenvormige Beneluxwet inzake tekeningen of modellen, podpísaný v Bruseli 20. júna 2002.

4 — Smernica Rady z 29. októbra 1993 o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv (Ú. v. ES L 290, 1993, s. 9; Mim. vyd. 17/001, s. 141).

5 — Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel (Parížsky akt z 24. júla 1971) v znení zmien a doplnení z 28. septembra 1979 (ďalej len „Bernský dohovor“). Slovenské znenie tohto dohovoru je dostupné na https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1980/133/19841119.

6. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta Súdneho dvora, aký vplyv má na prejednávaný spor smernica 93/98. Osobitne chce vedieť, či sa v súlade s touto smernicou autorské práva, ktoré zanikli (v dôsledku nesplnenia formálnej požiadavky stanovenej v BTMW), musia obnoviť, a ak áno, od akého dátumu.

I – **Právny rámec**

A – *Právo Európskej únie*

7. Aproximácia právnych predpisov členských štátov v oblasti duševného vlastníctva sa uskutočnila predovšetkým prostredníctvom smernice 93/98, ktorá bola neskôr zmenená a doplnená [6] a potom zrušená smernicou 2006/116/ES [7], ktorá je kodifikovaným znením predchádzajúcich verzií.

8. Keďže skutkové okolnosti sporu sa týkajú obdobia, keď ešte platila smernica 93/98, a tiež vzhľadom na to, že smernicou, ktorá platí v súčasnosti, nebol zmenený obsah článkov relevantných pre toto konanie, ďalej citujem relevantné ustanovenia prvej uvedenej smernice.

9. Odôvodnenie 11 znie:

„keďže na účely vytvorenia vysokej úrovne ochrany, ktorá sa súčasne stretáva s požiadavkami vnútorného trhu a s potrebou [súčasne zodpovedá požiadavkám vnútorného trhu a potrebe – *neoficiálny preklad*] vytvoriť právne prostredie prispievajúce k harmonickému rozvoju literárnej a umeleckej tvorby v spoločenstve, malo by byť trvanie autorského práva zladené na 70 rokov od oprávneného uvedenia diela na verejnosti…“.

10. Odôvodnenie 27 stanovuje:

„keďže súčasť právneho poriadku spoločenstva tvoria nadobudnuté práva a ohľad na oprávnené očakávania; keďže zmluvné štáty preto môžu ustanoviť, že najmä za určitých okolností autorské právo a príbuzné práva, ktoré sa obnovia v zmysle tejto smernice, nebudú zaväzovať tie osoby, ktoré v dobrej viere prikročili k využívaniu diel v čase, keď tieto diela boli verejným majetkom (autorskoprávne voľné)“.

11. Podľa článku 1 ods. 1:

„1. Práva autora literárneho alebo umeleckého diela v zmysle článku 2 Bernského dohovoru trvajú počas života autora a 70 rokov po jeho smrti, bez ohľadu na to, kedy bolo dielo oprávnene uvedené na verejnosti.“

12. Článok 10 s názvom „Prechodné ustanovenia“ v odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Lehoty ochrany ustanovené touto smernicou sa vzťahujú na všetky diela a predmety ochrany, ktoré sú v deň uvedený v článku 13 ods. 1 chránené najmenej v jednom členskom štáte podľa vnútroštátnych ustanovení a autorského práva [o autorskom práve – *neoficiálny preklad*] alebo príbuzných právach alebo ktoré k tomuto dňu spĺňajú podmienky ochrany podľa smernice 92/100/EHS[[8]].

6 — Najmä smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

7 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2006 o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv (Ú. v. EÚ L 372, 2006, s. 12).

8 — Smernica Rady z 19. novembra 1992 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. ES L 346, 1992, s. 61; Mim. vyd. 17/001, s. 120), zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 376, 2006, s. 28).

3. Táto smernica sa nedotýka žiadnych aktov využitia uskutočnených pred dňom uvedeným v článku 13 ods. 1. Členské štáty prijmú potrebné ustanovenia osobitne na ochranu práv získaných [nadobudnutých – *neoficiálny preklad*] tretími osobami."

13. V súlade s článkom 13 ods. 1 prvým pododsekom:

„1. Členské štáty uvedú do platnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na naplnenie článku 1 a 11 [článkov 1 až 11 – *neoficiálny preklad*] tejto smernice pred 1. júlom 1995."

14. Harmonizácia dizajnov bola vykonaná prostredníctvom smernice 98/71/ES[9], ktorej článok 17 upravuje vzťah týchto práv priemyselného vlastníctva k autorskému právu („princíp kumulácie")[10] takto:

„Dizajn chránený právom k dizajnu zapísanému v členskom štáte alebo pre členský štát v súlade s touto smernicou je tiež vhodný na ochranu [Na dizajn chránený právom k dizajnu zapísanému v členskom štáte alebo pre členský štát v súlade s touto smernicou sa tiež vzťahuje ochrana – *neoficiálny preklad*] podľa autorského práva tohto štátu, a to odo dňa, kedy bol dizajn vytvorený alebo akoukoľvek formou stanovený. Rozsah, v akom a podmienky, za ktorých sa takáto ochrana udeľuje, vrátane požadovaného stupňa pôvodnosti, určí každý členský štát."

B – *Bernský dohovor*

15. Hoci Európska únia nie je zmluvnou stranou Bernského dohovoru, je ním nepriamo viazaná prostredníctvom Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (ďalej len „dohoda TRIPS"), ktorá predstavuje prílohu 1 C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie, ktorá bola podpísaná v Marrákeši a ktorej zmluvnou stranou je aj Európska únia.[11]

16. V zmysle článku 9 ods. 1 dohody TRIPS:

„Členovia budú dodržiavať ustanovenia článkov 1 až 21 Bernského dohovoru (1971) a jeho príloh. Členovia však nebudú mať práva alebo záväzky podľa tejto dohody, pokiaľ ide o práva udelené podľa článku 6 bis tohto dohovoru alebo o práva z tohto článku odvodené."

17. Článok 5 ods. 2 Bernského dohovoru stanovuje:

„2. Požívanie a výkon týchto práv sa nepodrobuje žiadnej formalite; toto požívanie a tento výkon nezávisí od ochrany platnej v štáte pôvodu diela. Preto sa s výhradou ustanovení tohto dohovoru spravuje rozsah ochrany, ako aj právne prostriedky vyhradené autorovi na hájenie jeho práv výlučne zákonmi štátu, kde sa uplatňuje nárok na ochranu."

C – *Právo Beneluxu*

18. Podľa článku 12 BTMW[12] zápis dizajnu platí päť rokov odo dňa podania prihlášky.

9 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 1998 o právnej ochrane dizajnov (Ú. v. ES L 289, 1998, s. 28; Mim. vyd. 13/021, s. 120).

10 — Pozri odôvodnenie 8 smernice 98/71.

11 — Európske spoločenstvo schválilo túto dohodu rozhodnutím Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúcim sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 – 1994) (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80).

12 — Tractatenblad č. 1966, s. 13.

19. Článok 21 ods. 1 BTMW (kým nebol zrušený) stanovoval, že dizajn s významnou umeleckou hodnotou môže byť chránený týmto zákonom a zároveň aj zákonmi o autorských právach, ak sú splnené podmienky uplatnenia oboch kategórií zákonov.

20. V súlade s článkom 21 ods. 3 BTMW (kým nebol zrušený) zrušenie zápisu dizajnu s významnou umeleckou hodnotou alebo zánik výlučného práva vyplývajúceho z tohto zápisu spôsobuje súbežný zánik autorského práva k tomuto dizajnu, pokiaľ obe práva patria tomu istému majiteľovi; k zániku však nedôjde, ak majiteľ dizajnu predloží v súlade s článkom 24 [13] osobitné vyhlásenie na zachovanie svojho autorského práva [14].

21. Po tom, čo Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) rozhodol, že toto ustanovenie odporuje článku 5 ods. 2 Bernského dohovoru, články 21 a 24 BTMW boli zrušené článkom U Protokolu. [15]

22. Protokol vstúpil do platnosti 1. decembra 2003 a neobsahoval nijaké prechodné ustanovenie ani akúkoľvek zmienku o prípadnom spätnom účinku zrušenia, ktoré zaviedol.

II – **Skutkové okolnosti sporu a prejudiciálne otázky**

23. Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) vo svojom rozhodnutí citoval opis skutkových okolností sporu, ktorý poskytol Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska), z ktorého budem vychádzať.

24. Spoločnosť Montis od roku 1974 vyrába v Holandsku nábytok. Od roku 1983 predáva kreslo s názvom Charly, ktoré navrhol Gerard van den Berg. V roku 1987 Gerard van den Berg navrhol aj jedálenskú stoličku s názvom Chaplin, ktorá bola inšpirovaná týmto kreslom a tiež bola uvedená na trh.

25. Dňa 19. apríla 1988 podal pán van den Berg prihlášku medzinárodného dizajnu (č. DM/010786) okrem iného pre kreslo Charly a stoličku Chaplin s uvedením spoločnosti Montis ako majiteľky dizajnu a Gerarda van den Berga ako tvorcu dizajnu.

26. V roku 1990 previedol Gerard van den Berg svoje autorské práva vzťahujúce sa na uvedené kreslo a uvedenú stoličku na spoločnosť Montis.

27. Do uplynutia päťročnej lehoty zápisu týchto dizajnov (teda v roku 1993) Montis nepodala vyhlásenie o zachovaní práv upravené v (bývalom) článku 21 ods. 3 BTMW. Na základe tohto ustanovenia došlo 18. apríla 1993 k zániku autorských práv a práv k dizajnu, ktorých nositeľkou bola Montis.

28. V roku 2008 podala Montis žalobu proti spoločnosti Goossens, lebo sa domnievala, že stolička Beat, ktorú táto posledná uvedená spoločnosť ponúka vo svojich predajniach nábytku, porušuje jej autorské práva ku kreslu Charly a k stoličke Chaplin. Goosssens namietala, že vzhľadom na nepodanie vyhlásenia o zachovaní práv v zmysle (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW došlo k zániku týchto autorských práv.

13 — Podľa článku 24 vyhlásenie v zmysle článku 21 treba podať spolu so zaplatením príslušného poplatku počas roka predchádzajúceho zániku výlučného práva k dizajnu.

14 — Podľa spoločného vyhlásenia vlád krajín Beneluxu o požiadavke týkajúcej sa vyhlásenia o zachovaní práv [ktoré citoval generálny advokát Timmerman v bode 3.6 návrhov, ktoré predniesol v konaní na Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu), „… sa zdalo nevyhnutné dostatočne prísne sankcionovať nepodanie takého vyhlásenia; autorské právo, v súvislosti s ktorým nebolo podané vyhlásenie, zaniká súčasne s právom k dizajnu, na ktoré bolo viazané“.

15 — Pozri poznámku pod čiarou 3 týchto návrhov.

29. Montis v tejto súvislosti uviedla, že došlo k obnoveniu jej autorských práv z dôvodu zrušenia (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW s účinnosťou od 1. decembra 2003. Podľa jej názoru malo toto zrušenie spätnú účinnosť. Navyše subsidiárne uviedla, že tieto práva boli obnovené so spätnou účinnosťou k 1. júlu 1995, teda ku dňu stanovenému v článku 10 ods. 2 v spojení s článkom 13 ods. 1 smernice 93/98.

30. Montis po tom, čo čiastočne neuspela v konaní v prvom stupni a v odvolacom konaní, podala kasačný opravný prostriedok na Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska), ktorý prerušil konanie až do rozhodnutia Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) o dvoch prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW, ktoré mu tento súd položil.

31. Keďže Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) sa domnieval, že jeho rozhodnutie závisí od výkladu práva Európskej únie (najmä článku 10 v spojení s článkom 13 ods. 1 smernice 93/98), položil Súdnemu dvoru Európskej únie nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Vzťahuje sa lehota ochrany stanovená v článku 10 v spojení s článkom 13 ods. 1 smernice [93/98] na autorské práva, ktoré boli pôvodne chránené podľa vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti autorského práva, ale pred 1. júlom 1995 zanikli z dôvodu nesplnenia, resp. oneskoreného splnenia formálnej požiadavky, konkrétne nepodania, resp. oneskoreného podania vyhlásenia o zachovaní práv v zmysle (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Má sa smernica [93/98] vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vedie k tomu, že autorské právo k dielu úžitkového umenia, ktoré zaniklo pred 1. júlom 1995 z dôvodu nesplnenia formálnej požiadavky, sa považuje za zaniknuté s konečnou platnosťou?

3. V prípade kladnej odpovede na druhú otázku:

Ak sa má predmetné autorské právo podľa vnútroštátnych právnych predpisov vykladať v tom zmysle, že sa v určitom čase obnoví alebo obnovilo, od akého okamihu je to tak?“

III – **Konanie na Súdnom dvore a tvrdenia účastníkov konania**

A – *Konanie*

32. Rozhodnutie o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania bolo doručené do kancelárie Súdneho dvora 13. apríla 2015.

33. Účastníci konania vo veci samej, portugalská vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky v lehote stanovenej v článku 23 druhom odseku štatútu Súdneho dvora.

34. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 10. marca 2016, sa zúčastnili zástupcovia spoločností Montis a Goossens a Európskej komisie.

B – *Zhrnutie predložených pripomienok*

35. Podľa spoločnosti Montis treba otázky, ktoré položil Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu), rozšíriť na článok 17 smernice 98/71 a odpovedať na ne v tom zmysle, že tento článok bráni pôvodnému článku 21 ods. 3 BTMW, takže autorské práva boli obnovené 17. novembra 1998 (teda v deň, keď nadobudla účinnosť smernica 98/71).

36. Montis subsidiárne tvrdí, že sporný článok BTMW je neúčinný, lebo odporuje článku 7 ods. 4 v spojení článkom 5 ods. 2 Bernského dohovoru, a preto jej autorské práva nezanikli 19. apríla 1993. Ešte subsidiárnejšie tvrdí, že záväzky vyplývajúce z Bernského dohovoru spadajú pod „vnútroštátne ustanovenia“ v zmysle článku 10 ods. 2 smernice 93/98. Z tohto predpokladu vyvodzuje záver, že autorské práva boli obnovené 1. júla 1995, čo je konečný termín na prebratie tejto smernice do vnútroštátnych právnych poriadkov.

37. Goossens sa v podstate domnieva, že kreslo Charly a stolička Chaplin k 1. júlu 1995 už neboli v Únii chránené autorskými právami, takže tieto práva nemohli byť obnovené na základe smernice 93/98. Tiež uvádza, že judikatúra Súdneho dvora (najmä rozsudky vo veciach Sony Music Entertainment [16] a Butterfly Music [17]) nie je relevantná pre rozhodnutie tejto veci, keďže sa týka prípadov, v ktorých boli sporné práva chránené v inom členskom štáte Únie a ich zánik bol spôsobený uplynutím lehoty ochrany, a nie nesplnením formálnej požiadavky, ako je to v tomto prípade.

38. Goossens navyše v súvislosti s rozsudkom Flos [18] uvádza, že harmonizácia lehoty ochrany sa nevzťahuje na podmienky uplatnenia ochrany, a preto smernica 93/98 nebráni (bývalému) článku 21 ods. 3 BTMW.

39. Goossens sa domnieva, že k obnoveniu autorských práv ku kreslu Charly a k stoličke Chaplin mohlo dôjsť najskôr 1. decembra 2003, teda v deň zrušenia článku 21 BTMW. Požiadavka právnej istoty bráni tomu, aby sa za dátum obnovenia týchto práv považoval 1. júl 1995. Navrhuje teda odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku záporne, v dôsledku čoho by nebolo potrebné odpovedať na ďalšie dve otázky.

40. Portugalská vláda tvrdí, že zásada obnovenia autorských práv je v rozpore s cieľmi smernice 93/98, ale ak by Súdny dvor nesúhlasil s týmto názorom, domnieva sa, že k obnoveniu autorských práv, ktoré zanikli, dochádza podľa uvedenej smernice bez ohľadu na to, aký bol dôvod ich zániku, a to tým skôr, ak tento dôvod odporoval Bernskému dohovoru. Preto navrhuje odpovedať na tretiu otázku tak, že dňom obnovenia autorských práv spoločnosti Montis je 1. júl 1995.

41. Komisia nesúhlasí s vnútroštátnym súdom, ktorý obmedzuje obnovenie autorských práv na prípady, v ktorých uplynula lehota ochrany podľa vnútroštátnych predpisov platných pred prijatím smernice (pokiaľ táto lehota bola kratšia ako lehota stanovená smernicou, teda 70 rokov). Komisia sa domnieva, že podľa judikatúry je úplne irelevantné, z akého dôvodu došlo k zániku autorských práv, a preto sa smernica 93/98 uplatní aj vtedy, keď bol ich zánik spôsobený nesplnením formálnej požiadavky.

42. Komisia tvrdí, že Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) nesprávne určuje existenciu autorských práv výlučne na základe vnútroštátneho práva, lebo toto právo upravovalo ich trvanie pred nadobudnutím účinnosti smernice. Podľa jej názoru článok 10 ods. 2 smernice pripúšťa dve možnosti obnovenia autorských práv ku kreslu Charly a k stoličke Chaplin: buď Montis preukáže, že tieto práva platili k 1. júlu 1995 v niektorom členskom štáte, alebo sa môže domáhať ochrany poskytovanej smernicou 92/100.

43. Komisia v každom prípade zdôrazňuje, že (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW odporuje Bernskému dohovoru a že zachovanie účinku spočívajúceho v zániku (autorských práv) v dôsledku nepodania vyhlásenia, ktoré vyžaduje uvedené ustanovenie BTMW, je nezlučiteľné nielen s cieľmi smernice 93/98, ale aj so základným právom vlastniť majetok, ktoré je zakotvené v článku 17 Charty základných

16 — Rozsudok z 20. januára 2009 (C-240/07, EU:C:2009:19).

17 — Rozsudok z 29. júna 1999 (C-60/98, EU:C:1999:333).

18 — Rozsudok z 27. januára 2011 (C-168/09, EU:C:2011:29).

práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a ktoré zahŕňa aj duševné vlastníctvo. V konečnom dôsledku navrhuje odpovedať na otázky vnútroštátneho súdu tak, že smernica 93/98 sa uplatňuje od 1. júla 1995 na autorské práva, o aké ide v prejednávanej veci, ktoré zanikli preto, lebo ich nositeľ nesplnil určitú formálnu požiadavku.

IV – **Analýza prejudiciálnych otázok**

A – *Úvodné spresnenia*

44. V prvom rade by som chcel spresniť, že Montis [19] navrhla rozšíriť skúmanie prejudiciálnych otázok na analýzu článku 17 smernice 98/71 a že podľa môjho názoru treba tento návrh zamietnuť.

45. Hoci ide o dobre známe pojmy, pripomínam, že konanie upravené v článku 267 ZFEÚ je nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom výklad práva Únie, ktorý potrebujú na rozhodnutie vnútroštátnych sporov. [20] Súdny dvor konštatoval, že dialóg medzi ním a vnútroštátnymi súdmi sa uskutočňuje v nesporovom konaní, ktoré nezávisí od návrhov účastníkov konania a počas ktorého títo účastníci majú len možnosť vyjadriť svoj názor. Keďže právo sformulovať otázky prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, účastníci konania nemôžu meniť ich obsah. [21]

46. Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) nemá rozhodnúť o nijakej otázke Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska), ktorá by súvisela s článkom 17 smernice 98/71 [22], pričom tento súd neodkazuje na uvedenú smernicu vo svojich prejudiciálnych otázkach a nezmieňujú sa o nej ani ostatní účastníci konania. Hoci Súdny dvor by hypoteticky mohol preformulovať otázky, ktoré mu boli položené, s cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu ďalšie prvky posudzovania, domnievam sa, že návrh spoločnosti Montis treba zamietnuť, lebo v spise sa nenachádza dostatok informácií na poskytnutie odpovede v súvislosti s článkom 17 smernice 98/71. Navrhujem teda, aby sa predmet diskusie nerozšíril nad rámec znenia prejudiciálnych otázok.

47. Druhé spresnenie sa týka autorských práv spoločnosti Montis ku kreslu, resp. k stoličke, ktorých existencia ako takých nebola v spore vo veci samej spochybnená. Hoci sa diskutuje o ich obnovení na základe smernice 93/98, žiadny z účastníkov konania – ani vnútroštátny súd – nespochybnil skutočnosť, že kreslo Charly a stolička Chaplin vzhľadom na svoje znaky spadali tak do pôsobnosti predpisov o dizajnoch, ako aj do pôsobnosti predpisov o ochrane autorských práv v súlade so zásadou kumulácie stanovenou v právnej úprave Beneluxu a v článku 17 smernice 98/71.

48. Táto druhá poznámka má určitý význam, lebo vo všeobecnejšej rovine nie je ľahké rozlíšiť, kedy možno určitý predmet (v tomto prípade stoličku alebo kreslo) označiť za „umelecké dielo“, na ktoré sa vzhľadom na jeho osobitné znaky môže vzťahovať autorskoprávna ochrana. Touto problematikou (ktorá navyše závisí do veľkej miery od skutkových posúdení týkajúcich sa pôvodnosti a miery tvorivosti každého predmetu v porovnaní s požiadavkami týkajúcimi sa jeho funkčnosti) sa netreba zaoberať, lebo – pripomínam – v spore vo veci samej nikto nespochybňuje, že kreslo Charly a stolička Chaplin sú chránené autorským právom. Poukazujem na to, že článok 17 smernice 98/71 priznáva členským štátom právomoc určiť „rozsah, v akom a podmienky, za ktorých sa takáto ochrana udeľuje, vrátane požadovaného stupňa pôvodnosti“, ak ich právne predpisy poskytujú dizajnom autorskoprávnu ochranu.

19 — Pozri bod 35 vyššie.

20 — Pozri rozsudok z 15. septembra 2011, Unió de Pagesos de Catalunya (C-197/10, EU:C:2011:590, bod 16 a tam citovanú judikatúru).

21 — Pozri rozsudok zo 6. júla 2000, ATB a i. (C-402/98, EU:C:2000:366, bod 29 a tam citovanú judikatúru).

22 — Montis však vo svojich pripomienkach (strana 2 bod 5) uvádza, že v podaní z 21. februára 2014, ktoré predložila Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu), poukázala na obnovenie svojich autorských práv na základe článku 17 smernice 98/71.

49. Tretie spresnenie, ktoré uvediem, súvisí s tým, ako vnútroštátny súd sformuloval svoje otázky. Z dôvodov, ktoré uvediem nižšie, sa domnievam, že odpoveď na druhú otázku nevyhnutne nezávisí od kladnej odpovede na prvú otázku.

50. Bez toho, aby som uznal túto údajnú vzájomnú závislosť v podobe, v akej bola opísaná, teda najprv preskúmam uplatniteľnosť smernice 93/98 na prejednávaný prípad, čo si vyžaduje výklad jej článku 10 ods. 2. Na základe tohto preskúmania následne posúdim zlučiteľnosť spornej formálnej požiadavky (vyhlásenia o zachovaní práv podľa zrušeného článku 21 BTMW) so smernicou 93/98. Napokon bude prípadne potrebné spresniť okamih obnovenia autorských práv, o ktoré ide v spore vo veci samej.

B – *O výklade článku 10 ods. 2 smernice 93/98 a jeho uplatnení na spor*

1. Všeobecné úvahy

51. Z odôvodnenia 11 smernice 93/98[23] vyplýva, že normotvorca Únie zosúladil trvanie autorských práv a niektorých príbuzných práv na účely vytvorenia vysokej úrovne ochrany, ktorá súčasne zodpovedá požiadavkám vnútorného trhu a potrebe vytvoriť právne prostredie prispievajúce k rozvoju literárnej a umeleckej tvorby v Únii.

52. Ako platné lehoty, ktoré sú v celej Únii rovnaké, bola teda stanovená lehota v dĺžke života autora a 70 rokov *post morten auctoris* (*p. m. a.*), a to tak pre literárne a umelecké diela, ako aj pre filmové alebo audiovizuálne diela[24], a lehota 50 rokov po dni výkonu v prípade výkonných umelcov alebo po vyhotovení záznamu v prípade výrobcov zvukových záznamov[25].

53. Pokiaľ ide o počítanie týchto lehôt, článok 8 smernice 93/98 stanovoval, že sa počítajú od prvého januára roku nasledujúceho po udalosti, ktorá zakladá vznik autorského práva alebo príbuzného práva.

54. V tejto súvislosti a s tým istým cieľom zosúladiť lehoty ochrany článok 10 ods. 2 smernice 93/98 zaviedol pravidlo, podľa ktorého sa autorské práva v členských štátoch, v ktorých sa stali voľnými, obnovili v dvoch alternatívnych situáciách: a) keď boli k 1. júlu 1995[26] naďalej chránené aspoň v jednom členskom štáte alebo b) keď daný predmet spĺňal podmienky ochrany podľa smernice 92/100.

55. Základnou myšlienkou v podstate bolo, že obnovením[27] autorského práva v členských štátoch, v ktorých toto právo už nebolo chránené, sa doba ochrany zjednotí na dobu, ktorá bola nevyhnutná na dosiahnutie maximálnej doby stanovenej smernicou 93/98. Tým sa malo zabrániť narušeniu voľného pohybu tovaru, slobodného poskytovania služieb a hospodárskej súťaže v dôsledku rozdielnych lehôt.[28]

56. Hoci Súdny dvor už preskúmal prvú alternatívnu podmienku (teda trvanie ochrany aspoň v jednom členskom štáte pred 1. júlom 1995), ako uvediem nižšie, v prípade druhej podmienky to neplatí. Pritom určite nie je ľahké určiť, kedy dielo spĺňa „podmienky ochrany podľa smernice 92/100/EHS“.

23 — Pozri bod 9 týchto návrhov.

24 — Článok 1 ods. 1 a článok 2 ods. 1 smernice 93/98.

25 — Článok 3 ods. 1 a 2 smernice 93/98.

26 — Tento dátum vyplýva z článku 13 ods. 1 smernice 93/98.

27 — Táto poznámka pod čiarou sa netýka slovenského znenia návrhov.

28 — Pozri odôvodnenie 3 smernice 2006/116 citovanej v poznámke pod čiarou 7 týchto návrhov. Tieto narušenia neboli čisto hypotetické, ako bolo preukázané v rozsudku z 24. januára 1989, EMI Electrola/Patricia Im- und Export a i. (341/87, EU:C:1989:30).

2. O prvej alternatívnej podmienke

57. V rozsudku Butterfly Music [29] bol po prvý raz podaný výklad článku 10 smernice 93/98 a najmä jeho odseku 2 [30]. Súdny dvor zdôraznil, že v súlade s týmto odsekom uplatňovanie stanovených lehôt ochrany môže mať za následok, že v členských štátoch, ktorých právne predpisy stanovujú kratšiu lehotu ochrany, sa obnoví ochrana diel alebo predmetov, ktoré sa stali voľnými.

58. Súdny dvor zároveň uznal, že tento následok vyplýva z výslovného zámeru normotvorcu Spoločenstva [31], pričom potvrdil, že cieľom bolo čo najskôr dosiahnuť zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa lehôt platnosti autorských práv a príbuzných práv [32] a zabrániť tomu, aby určité práva v niektorých členských štátoch zanikli, zatiaľ čo v iných by boli naďalej chránené [33].

59. Tento výklad bol spresnený v rozsudku Sony Music Entertainment, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že prvá z alternatívnych podmienok v zmysle článku 10 ods. 2 smernice 93/98 predpokladá existenciu ochrany predmetu aspoň v jednom členskom štáte, aj keď nie nevyhnutne v tom, v ktorom sa žiada o ochranu. [34] Súdny dvor ďalej uviedol, že zosúladená lehota platí aj vtedy, keď predmet autorského práva nebol v členskom štáte, v ktorom sa o ochranu žiada, nikdy chránený. [35]

60. Napokon v rozsudku Flos [36] Súdny dvor po prvé uznal zásadu kumulácie ochrany autorských práv a dizajnov [37] a následne nepriznal členským štátom možnosť upraviť dĺžku ochrany autorských práv, lebo túto dĺžku už stanovila smernica 93/98 [38]. Dospel k záveru, že „podľa článku 17 smernice 98/71 na dizajny, ktoré sú chránené právom k dizajnu zapísanému v členskom štáte alebo pre členský štát a ktoré spĺňajú podmienky udelenia ochrany prostredníctvom autorského práva stanovené členskými štátmi, najmä podmienku týkajúcu sa stupňa pôvodnosti a ktorým ešte neuplynula lehota stanovená v článku 1 smernice 93/98 v spojení s článkom 10 ods. 2 tej istej smernice, sa má vzťahovať ochrana podľa autorského práva tohto členského štátu“ [39].

61. Ak uplatníme túto judikatúru na prípad kresla Charly a stoličky Chaplin a ak pripustíme, že na oba tieto predmety sa môže uplatniť autorskoprávna ochrana (čo – pripomínam – nikto nespochybnil), „obnovovací“ účinok smernice 93/98 by sa mal uplatniť na autorské práva spoločnosti Montis, ak by sa preukázalo, že k 1. júlu 1995 boli naďalej chránené v niektorom členskom štáte, a to buď v Holandsku, alebo v ktoromkoľvek inom členskom štáte.

62. Na otázku položenú na pojednávaní, či toto kreslo a táto stolička boli chránené autorskými právami v niektorom členskom štáte (keďže v predložených podaniach bola podľa všetkého spochybnená platnosť týchto práv v Nemecku), však tak Montis, ako aj Goossens jednoznačne odpovedali záporne.

29 — Rozsudok z 29. júna 1999 (C-60/98, EU:C:1999:333).

30 — Otázka vnútroštátneho súdu sa týkala ochrany nadobudnutých práv tretích osôb, teda odseku 3.

31 — Tento zámer vyvodil z porovnania pôvodného návrhu Komisie (podľa ktorého sa jeho ustanovenia mali vzťahovať „na práva, ktoré do 31. decembra 1994 nezanikli“) so zmenami zavedenými Európskym parlamentom v novom znení, ktorých podstatná časť bola prebratá do konečného znenia smernice 93/98. Pozri body 18 a 19 rozsudku z 29. júna 1999, Butterfly Music (C-60/98, EU:C:1999:333).

32 — Tento cieľ je uvedený v odôvodnení 2 smernice 93/98.

33 — Rozsudok z 29. júna 1999, Butterfly Music (C-60/98, EU:C:1999:333, bod 20).

34 — Rozsudok z 20. januára 2009, Sony Music Entertainment (C-240/07, EU:C:2009:19, bod 22).

35 — Tamže, bod 25.

36 — Rozsudok z 27. januára 2011 (C-168/09, EU:C:2011:29).

37 — Tamže, body 37 a 38.

38 — Tamže, bod 39.

39 — Tamže, bod 41.

63. Treba teda považovať za preukázané, že k 1. júlu 1995 kreslo Charly a stolička Chaplin nepožívali autorskoprávnu ochranu v nijakom členskom štáte Únie. Montis sa teda nemôže odvolávať na spätný účinok článku 10 ods. 2 smernice 93/98 na základe prvej alternatívnej podmienky, ktorá spôsobuje jeho uplatnenie. [40]

3. O druhej alternatívnej podmienke

64. Väčšie ťažkosti vyvoláva výklad druhej alternatívnej podmienky uplatnenia lehôt ochrany stanovených v smernici 93/98 v zmysle článku 10 ods. 2 tejto smernice, ktorého posledná časť odkazuje na smernicu 92/100. Ako som už uviedol, v tejto súvislosti neexistuje nijaká judikatúra.

65. Znenie tejto časti citovaného ustanovenia a neskorší výklad smernice 92/100 vyvolávajú určité nejasnosti, lebo nie je ľahké určiť „podmienky ochrany“, ktoré sú v tejto smernici údajne stanovené. [41] Smernica 92/100 v skutočnosti v článku 2 len uvádza nositeľov a predmet práva na nájom a vypožičiavanie a určitých práv súvisiacich s autorskými právami, pokiaľ ide o diela chránené týmito právami. [42]

66. Hoci v niektorých prípadoch sú v smernici 92/100 spomenuté určité podmienky, ktoré musia byť splnené, ako je podmienka týkajúca sa výrobcu filmu (článok 2 ods. 1 štvrtá zarážka) [43], v iných prípadoch ich nestanovuje, ako je to v prípade výrobcu fonogramu (článok 2 ods. 1 tretia zarážka). Vo všetkých prípadoch však musia byť splnené všeobecné požiadavky týkajúce sa ochrany stanovené v uvedenej smernici [44], vrátane požiadavky týkajúcej sa trvania ochrany v zmysle článku 12 [45].

67. Na účely prejednávanej veci treba poukázať na to, že článok 13 ods. 1 smernice 92/100 tiež obmedzil obnovenie práv uznaných v tejto smernici na práva, ktorých ochrana „dňa 1. júla 1994 ešte stále trvá podľa právnych predpisov členských štátov…, alebo *ktoré spĺňajú k uvedenému dátumu podmienky ochrany podľa tejto smernice*“ [46].

68. Z historického hľadiska to možno azda lepšie pochopiť: smernicou 92/100 bola členským štátom po prvý raz uložená povinnosť chrániť určité práva, ktoré buď neboli chránené vo všetkých členských štátoch, alebo neboli chránené v žiadnom z nich. [47] Najvýstižnejším príkladom je právo výkonného umelca, pokiaľ ide o záznamy z jeho výkonu [48], ktoré bolo zavedené uvedenou smernicou 92/100.

40 — Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa spoločnosti Montis bolo možné preukázať platnosť týchto práv v Nemecku v inom spore s treťou osobou, keďže toto prejudiciálne konanie má incidenčný charakter vo vzťahu k sporu, ktorý prejednáva Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska), v ktorom už nemožno spochybňovať skutkový stav ani predkladať nové dôkazy.

41 — Komisia na pojednávaní uznala, že smernica 92/100 neobsahuje „podmienky ochrany“, na ktoré odkazuje článok 10 ods. 2 *in fine* smernice 93/98.

42 — Konkrétne sú v ňom uvedené výhradné práva udeľovať súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie, ktoré môžu prislúchať: autorovi (vo vzťahu k originálu a rozmnoženine jeho diela), výkonnému umelcovi (vo vzťahu k záznamom jeho výkonu), výrobcovi fonogramu (vo vzťahu k jeho fonogramom) a výrobcovi prvého záznamu filmu (vo vzťahu k originálu a rozmnoženinám jeho filmu).

43 — Musí ísť o prvý záznam filmu – ktorý je tiež vymedzený v tomto ustanovení – a práva sa vzťahujú len na originál a rozmnoženiny.

44 — V prípade výrobcov fonogramov trvá táto ochrana aspoň 20 rokov v súlade s odkazom na článok 14 Rímskeho dohovoru o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových organizácií z roku 1961 (slovenské znenie tohto dohovoru je dostupné na https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/192/19641210).

45 — REINBOTHE, J., von LEWINSKI, S.: *The EC Directive on Rental and Lending Rights and on Piracy*. London, 1993, s. 120.

46 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

47 — Pozri Commission of the European Communities: *Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring Immediate Action*, KOM(88) 172 v konečnom znení, s. 159.

48 — Článok 2 ods. 1 druhá zarážka smernice 92/100.

69. Vzhľadom na tieto okolnosti – pokiaľ sa vrátim k smernici 93/98 – sa zdá, že odkaz na smernicu 92/100 uvedený v článku 10 ods. 2 *in fine* smernice 93/98 treba chápať v tom zmysle, že potvrdil – a prípadne rozšíril – ochranu autorských práv a príbuzných práv na diela alebo predmety, na ktoré sa táto ochrana už vzťahovala k 1. júlu 1994 alebo ktoré mali požívať túto ochranu, ak by príslušné členské štáty prebrali smernicu 92/100 do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov. [49]

70. Účelom smernice 93/98 nebolo so spätnou účinnosťou obnoviť akékoľvek autorské práva a predmety, ktoré sa stali voľnými v členských štátoch, keďže také opatrenie nebolo nevyhnutné pre riadne fungovanie vnútorného trhu. [50] Mala len zabezpečiť, aby sa ochrana podľa tejto smernice vzťahovala na práva a predmety, ktoré buď naďalej existovali v niektorom členskom štáte k 1. júlu 1995, alebo ktoré mali mať možnosť využiť túto ochranu v súlade so smernicou 92/100. Ako som už spomenul, jej cieľom bolo teda zjednotiť lehotu ochrany v celej Únii, a tak zabrániť narušeniam spôsobeným rozdielnymi vnútroštátnymi lehotami ochrany. [51]

71. Montis sa v každom prípade domáha obnovenia svojich autorských práv a ochrany, ktoré z nich vyplývajú, pokiaľ ide o kreslo a stoličku, ktoré vyrába, ale nedomáha sa práva na nájom alebo vypožičiavanie ani iných (alebo súvisiacich) autorských práv, ktoré výslovne stanovuje smernica 92/100. Preto tiež nie je oprávnená odvolávať sa na odkaz uvedený v článku 10 ods. 2 *in fine* smernice 93/98.

4. O možnom odkaze na smernicu 98/71

72. Na pojednávaní sa ukázalo, že účastníci konania sa do určitej miery zhodli na flexibilnom a dynamickom výklade odkazu na smernicu 92/100 uvedeného v článku 10 ods. 2 smernice 93/98 v tom zmysle, že sa má vzťahovať na všetky predpisy, ktorými sa harmonizujú práva duševného vlastníctva, vrátane dizajnov, ktorých právnu ochranu na úrovni Únie upravuje smernica 98/71. Kreslo a stolička, o ktoré ide v spore vo veci samej, by teda boli chránené tak autorským právom, ako aj právom k dizajnu.

73. Toto rozšírenie pôsobnosti sporného odkazu však nepovažujem za presvedčivé.

74. V prvom rade článok 10 ods. 2 smernice 2006/116, ktorou bola kodifikovaná lehota ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv, má z čisto formálneho hľadiska rovnaké znenie ako článok 10 ods. 2 smernice 93/98, pričom odkaz na smernicu 92/100 zostal nezmenený. Už táto skutočnosť umožňuje preukázať, že normotvorca nemal v úmysle rozšíriť tento odkaz na iné druhy práv duševného vlastníctva. Pri prijatí spomenutej kodifikačnej smernice v roku 2006 totiž mohol jednoducho rozšíriť tento odkaz na smernicu 98/71 o ochrane dizajnov, ktorá vtedy už bola účinná, no neurobil to.

49 — WALTER, M. M.: Term Directive – Article 10 Application in time. In: WALTER, M. M., von LEWINSKI, S.: *European Copyright Law – A Commentary*. Oxford, 2010, s. 622.

50 — JORNA, K., MARTIN-PRAT, M.: New rules for the game in the European copyright field and their impact on existing situations. In: *European intellectual Property Review* (EIPR), 1994, s. 148.

51 — Pozri v súvislosti s voľným pohybom tovaru rozsudok zo 17. mája 1988, Warner Brothers a i./Christiansen (158/86, EU:C:1988:242, body 10 až 16).

75. Z vecného hľadiska však navyše bolo logické, aby smernica 2006/116 obsahovala presne ten istý odkaz na smernicu 92/100, lebo dĺžka práv chránených touto poslednou uvedenou smernicou, ktorá bola pôvodne založená na minimálnych dobách, bola nahradená dĺžkou stanovenou v článkoch 2 a 3 smernice 93/98.[52] Inak povedané, právna úprava lehoty platnosti práv stanovených v smernici 92/100 sa v skutočnosti nachádzala v smernici 93/98. Prebratie článku 10 ods. 2 smernice 93/98 do smernice 2006/116 bolo teda nevyhnutné na zabezpečenie lehoty ochrany práv upravených v smernici 92/100, najmä v prípadoch, keď také práva neboli uznané vo všetkých členských štátoch.

76. Pokiaľ však ide o smernicu 98/71, po prvé doba trvania ochrany práv k dizajnom je upravená v článku 10 tejto smernice a skladá sa z päťročných období, teda je upravená veľmi odlišne od lehoty ochrany autorských práv a príbuzných práv. Po druhé práva k dizajnom boli prepojené s autorskými právami prostredníctvom článku 17 tejto smernice, ktorý v podstate odkazuje na vnútroštátne právo. Za týchto okolností navyše nebolo potrebné uviesť odkaz založený na veľmi pružnom výklade odkazu na smernicu 92/100, a ani nie je zrejmé, akému legislatívnemu cieľu by tento nový odkaz slúžil.

5. Záver

77. V konečnom dôsledku: a) Montis sa nemôže odvolávať na článok 10 ods. 2 úvodnú časť smernice 93/98, ak pripustila, že jej autorské práva ku kreslu Charly a k stoličke Chaplin k stanovenému dátumu neboli platné v žiadnom členskom štáte Únie, a b) nemôže sa dovolávať ani ochrany podľa smernice 92/100, keďže odkaz na túto smernicu uvedený v článku 10 ods. 2 smernice 93/98 sa nevzťahuje na tento druh autorských práv, ale len na tie autorské práva, ktoré sú uvedené v smernici 92/100. Ako navyše už bolo uvedené, tento odkaz nemožno rozšíriť na ochranu podľa smernice 98/71 o dizajnoch.

78. Smernicu 93/98 by však bolo možné uplatniť na prípad autorských práv spoločnosti Montis v prípade, ak by (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW, ktorý zakazuje obnovenie autorských práv, bol nezlučiteľný s touto smernicou pre rozpor s cieľom, ktorý sleduje jej článok 10 ods. 2. To je práve predmetom druhej prejudiciálnej otázky, ktorú položil Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu).

C – O zlučiteľnosti (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW so smernicou 93/98

79. Protokolom[53], ktorý bol podpísaný v Bruseli 20. júna 2002, bol s účinnosťou od 1. decembra 2003 zrušený (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW, ako aj článok 24 toho istého zákona, ktorý nadväzoval na prvé uvedené ustanovenie. Ako som už uviedol, tieto ustanovenia boli zrušené z dôvodu, že Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) konštatoval, že odporujú článku 5 ods. 2 Bernského dohovoru[54], a že článok 9 dohody TRIPS ukladal zmluvným štátom povinnosť dodržiavať uvedený dohovor.

80. Toto rozhodnutie sa zdalo logické, lebo BTMW vyžadoval od nositeľov autorských práv týkajúcich sa dizajnov, aby v prípade, ak chceli zachovať platnosť týchto práv, podali vyhlásenie o zachovaní práv, a to počas roka predchádzajúceho zániku každého päťročného obdobia ochrany. Toto vyhlásenie bolo v skutočnosti jednou z formálnych požiadaviek, ktoré článok 5 ods. 2 Bernského dohovoru zakazuje, a preto bolo z BTMW vypustené.

81. Vzhľadom na to, že Bernský dohovor je prepojený s právom Únie prostredníctvom článku 9 ods. 1 dohody TRIPS, treba konštatovať, že (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW bol od vstupu dohody TRIPS do platnosti nezlučiteľný aj s právom Únie.

52 — Podľa jej článku 11, ktorým sa výslovne zrušujú články 11 a 12 smernice 92/100, v ktorých bola stanovená táto „minimálna“ dĺžka s výhradou „ďalšej harmonizácie“, ktorá bola ustanovená smernicou 93/98 (pozri odôvodnenie 16 poslednej uvedenej smernice).

53 — Pozri opäť poznámku pod čiarou 3 týchto návrhov.

54 — Citovanému v bode 17 týchto návrhov. Podľa tohto ustanovenia sa požívanie a výkon autorských práv nepodrobuje žiadnej formalite.

82. Nezlučiteľnosť (bývalého) článku 21 ods. 3 BTMW s medzinárodným právom a následne aj s právom Únie vzhľadom na súvislosť medzi dohodou TRIPS a Bernským dohovorom však nerieši otázku týkajúcu sa vzťahu medzi týmto ustanovením a smernicou 93/98.

83. Goossens tvrdí, že smernicou 93/98 neboli zosúladené podmienky výkonu autorských práv. Toto tvrdenie nie je celkom presné, lebo článok 8 smernice 93/98 upravuje počítanie lehôt, čo je faktor, ktorý ovplyvňuje výkon týchto práv. Toto tvrdenie by však aj za predpokladu, že by bolo správne, neumožnilo zachovať účinnosť (bývalého) článku 21 BTMW po nadobudnutí účinnosti smernice 93/98.

84. Aj keby sa harmonizácia vykonaná smernicou 93/98 nevzťahovala na procesné aspekty výkonu autorských práv týkajúcich sa dizajnov, bolo by nelogické – a úplne formalistické –, ak by (bývalý) článok 21 BTMW mohol naďalej existovať v kontexte predĺženej ochrany autorských práv (70 rokov), akú zavádza uvedená smernica, ktorá dokonca ukladá povinnosť obnoviť autorské práva, ktoré už zanikli.

85. Ak smernica 93/98 vychádza zo základných zásad Bernského dohovoru (na ktorý opakovane odkazuje)[55] a jednou z týchto zásad je zákaz podriadiť autorské práva určitým administratívnym formalitám, ťažko by sa dalo pripustiť, aby po nadobudnutí účinnosti smernice 93/98 požiadavka stanovená v (bývalom) článku 21 BTMW ďalej platila vo vnútroštátnom predpise (v tomto prípade v predpise Beneluxu) ako podmienka existencie týchto práv. Ak by sa táto formalita nevyžadovala alebo ak by bola včas zrušená, nositeľ autorských práv zaručených smernicou 93/98 by mohol využiť výhody, ktoré táto smernica poskytuje, s cieľom predĺžiť dobu ochrany týchto práv. Zachovanie požiadavky stanovenej v (bývalom) článku 21 BTMW úplne vylučovalo túto možnosť, a teda zbavovalo smernicu 93/98 potrebného účinku.

86. Okrem toho (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW tým, že takto obmedzoval autorské práva, narúšal účinnosť smernice 93/98, keďže zakazoval dosiahnutie cieľov uvedených v odôvodnení 11 tejto smernice[56], konkrétne dosiahnutie vysokej úrovne ochrany a vytvorenie právneho prostredia prispievajúceho k harmonickému rozvoju literárnej a umeleckej tvorby.

87. Domnievam sa teda, že potrebný účinok článku 10 ods. 2 smernice 93/98 po uplynutí lehoty na jej prebratie bránil uplatniteľnosti vnútroštátneho ustanovenia, akým bol (bývalý) článok 21 ods. 3 BTMW, podľa ktorého sa autorské práva k dielu, ktoré zanikli pred 1. júlom 1995 z dôvodu nesplnenia formálnej požiadavky, naďalej považovali za zaniknuté.

88. V súvislosti s týmto záverom však treba uviesť dve spresnenia. Po prvé, ako som už uviedol, článok 21 BTMW bol nezlučiteľný so smernicou 93/98 od nadobudnutia účinnosti tejto smernice. Na základe smernice 93/98 nemožno tvrdiť, že (bývalý) článok 21 BTMW bol nezlučiteľný s touto smernicou pred tým, ako táto smernica z právneho hľadiska vznikla, aj keď bol v rozpore s Bernským dohovorom, ktorý vtedy nesúvisel s právom Únie.

89. Po druhé vzhľadom na to, že spor medzi spoločnosťami Montis a Goossens je sporom *inter privatos*, pozornosť súdu, ktorý o ňom bude musieť rozhodnúť, treba upriamiť na to, že smernice nemajú horizontálny priamy účinok, a to ani v prípade, ak ide o jasné, presné a bezpodmienečné ustanovenia, ktoré jednotlivcom priznávajú práva alebo ukladajú povinnosti.[57] Z judikatúry Súdneho

55 — Odôvodnenia 1, 5, 12, 14, 17 a 22, ako aj články 1 a 7.

56 — Citovanom v bode 9 týchto návrhov.

57 — Pozri rozsudok zo 7. júna 2007, Carp (C-80/06, EU:C:2007:327, bod 20 a citovanú judikatúru).

dvora vyplýva vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby za takých okolností vyložil svoje vnútroštátne právo v najvyššej možnej miere v zmysle znenia a cieľov predmetnej smernice, s prihliadnutím na celé svoje vnútroštátne právo a s využitím metód výkladu, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť smernice a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným smernicou.[58]

90. Povinnosť vnútroštátneho súdu odvolávať sa na obsah smernice pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení svojho vnútroštátneho práva je však obmedzená všeobecnými zásadami práva, najmä zásadami právnej istoty a zákazu retroaktivity, a nedovoľuje podať výklad vnútroštátneho práva *contra legem*.[59]

91. Hoci je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či môže vyložiť vnútroštátne právo – vo vyššie uvedenom období – v súlade so smernicou 93/98, ak to nie je možné, ako sa obávam, účastník konania, ktorý bol poškodený nesúladom vnútroštátneho práva s právom Únie, sa môže odvolať na judikatúru týkajúcu sa náhrady škody spôsobenej takou okolnosťou, pokiaľ sú splnené podmienky stanovené touto judikatúrou.[60]

92. Napokon v súvislosti s prípadným priamym uplatnením článku 17 ods. 2 Charty, ktorý zahŕňa právo duševného vlastníctva a na ktorý poukázala Komisia,[61] stačí uviesť, že skutkové okolnosti sporu sa týkajú obdobia, v ktorom Charta nemala záväzné právne účinky. Domnievam sa teda, že je zbytočné zaoberať sa otázkou, či by uvedený článok Charty mohol priznávať jednotlivcom subjektívne právo v zmysle judikatúry Kücükdeveci[62], čo by umožnilo uplatniť ho v spore *inter privatos*, ktorý sa spravuje smernicou 93/98.

93. Sporná vnútroštátna právna úprava – v období, keď platila – teda nemohla porušovať článok 17 ods. 2 Charty, lebo toto ustanovenie v tom čase nemalo právne účinky. V každom prípade možné porušenie vlastníckeho práva spôsobené zrušujúcimi účinkami formálnej požiadavky stanovenej v (bývalom) článku 21 ods. 3 BTMW nebolo možné pripísať ani druhému účastníkovi konania vo veci samej.

D – *O dátume obnovenia autorských práv*

94. Pochybnosti týkajúce sa okamihu, v ktorom došlo k obnoveniu autorských práv ku kreslu Charly a k stoličke Chaplin, sú pochopiteľné. Montis tvrdí, že k ich obnoveniu došlo už ku dňu, keď zanikli, teda k 18. aprílu 1993. Domnievam sa však, že tento záver nemá oporu v smernici 93/98, aj keď by mohol spočívať na iných argumentoch.

95. Vnútroštátny súd by totiž prípadne mohol podať výklad v tom zmysle, že zrušenie (bývalého) článku 21 BTMW na základe Protokolu malo spätnú účinnosť, takže zánik autorských práv v dôsledku tohto ustanovenia je neplatný *ex tunc* (bez toho, aby boli dotknuté práva tretích osôb). Súdy krajín Beneluxu by tiež mohli rozhodnúť – pokiaľ to pripúšťa ich právny poriadok –, že nezlučiteľnosť (bývalého) článku 21 BTMW s Bernským dohovorom bránila – opäť *ex tunc* – zániku autorských práv z dôvodu nesplnenia administratívnych formalít. V oboch prípadoch by nešlo o obnovenie zaniknutých

58 — Rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. (C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 113 a citovaná judikatúra), a z 15. septembra 2011, Mücksch (C-53/10, EU:C:2011:585, bod 29 a citovaná judikatúra).

59 — Rozsudok z 23. apríla 2009, Angelidaki a i. (C-378/07 až C-380/07, EU:C:2009:250, bod 199 a citovaná judikatúra).

60 — Kumulatívnymi podmienkami vzniku zodpovednosti sú v podstate tieto podmienky: a) cieľom smernice musí byť priznať práva jednotlivcom, b) obsah týchto práv sa musí dať zistiť na základe ustanovení tejto smernice a c) musí jestvovať príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti, ktorou je členský štát viazaný, a vzniknutou škodou. Pozri rozsudky z 24. januára 2012, Domínguez (C-282/10, EU:C:2012:33, bod 43), a z 23. apríla 2009, Angelidaki a i. (C-378/07 až C-380/07, EU:C:2009:250, bod 202, ako aj tam citovanú judikatúru).

61 — Komisia v bode 45 svojich pripomienok uvádza, že obmedzenie práva duševného vlastníctva by malo v každom prípade rešpektovať podstatu tohto práva, pričom poukazuje na rozsudky z 24. novembra 2011, Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:771, bod 43), a zo 16. júla 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:2015:485, bod 35). Nezdá sa však, že ustanovenie, ktoré výnimočne obnovuje so spätnou účinnosťou autorské práva po tom, čo sa stali voľnými, je súčasťou podstaty vlastníckeho práva.

62 — Rozsudok z 19. januára 2010 (C-555/07, EU:C:2010:21, bod 56).

autorských práv, ale skôr o konštatovanie, že tieto práva z právneho hľadiska nikdy nezanikli. Podľa môjho názoru však tieto súdy pri rozhodovaní o tom, ktoré z týchto riešení si vyberú, nemôžu využiť pomoc Súdneho dvora, ktorý nemá právomoc vykladať vnútroštátne právo (v tejto veci BTMW a Protokol, ktorým bol BTMW čiastočne zrušený) ani porovnávať ho s ustanoveniami medzinárodného práva (Bernského dohovoru) v čase, keď tieto ustanovenia neboli súčasťou práva Únie.

96. Domnievam sa, že k obnoveniu autorských práv vyplývajúcich zo smernice 93/98 došlo z hľadiska práva Únie 1. júla 1995, teda v deň stanovený v článku 10 ods. 2 tejto smernice v spojení s jej článkom 13 ods. 1. Normotvorca Spoločenstva spresnil (článok 13 ods. 1), že členské štáty musia pred týmto dňom prijať opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s novou jednotnou úpravou autorských práv, vrátane prípadného obnovenia týchto práv (na základe článku 10 ods. 2). Navyše si bol vedomý možných „aktov využitia uskutočnených“ tretími osobami pred uvedeným dátumom, pričom lehotu ochrany predĺžil na 70 rokov bez toho, aby boli dotknuté tieto akty a nadobudnuté práva.

97. Napriek tomu považujem za vhodné odlíšiť uvedený dátum od ďalších dvoch dátumov: prvým je dátum (19. apríl 1993), keď boli bez prerušenia obnovené autorské práva, ktoré sa stali voľnými bez prípustného zákonného dôvodu. Tento dátum by bol okamihom obnovenia, ak by holandské súdy určili, že vyhlásenie o zachovaní práv je protiprávne, a rozhodli, že taká požiadavka neexistovala, lebo sa nepovažovala za stanovenú. V tomto prípade by sa uplatnila lehota ochrany autorských práv v dĺžke 70 rokov *p. m. a.* podľa článku 10 ods. 2 smernice 93/98, keďže autorské práva spoločnosti Montis k 1. júlu 1995 predsa boli platné v niektorom členskom štáte.

98. Druhým dátumom [63] je dátum nadobudnutia platnosti Protokolu, ktorým bol zrušený (bývalý) článok 21 BTMW, a to 1. december 2003. Keďže ide o právo Beneluxu, ktoré sa v takýchto konaniach považuje za vnútroštátne právo, Súdnemu dvoru neprináleží vykladať ho. Ak dátumom obnovenia autorských práv spoločnosti Montis – ako navrhujem – môže byť z hľadiska práva Únie len 1. júl 1995, je úlohou vnútroštátnych súdov posúdiť význam dátumu nadobudnutia platnosti Protokolu a jeho prípadné spätné účinky. Hoci mi neprináleží vykladať tento vnútroštátny predpis, možno z neho prípadne vyvodiť záver, že na obnovené práva spoločnosti Montis by nebolo možné odvolávať sa voči tretím osobám do 1. decembra 2003, čím sa dostávam k poslednej úvahe o ochrane práv tretích osôb konajúcich v dobrej viere.

99. Je logické, že od týchto tretích osôb nemožno žiadať nijakú peňažnú náhradu za neoprávnené využívanie týchto práv pred dátumom ich obnovenia, teda pred 1. júlom 1995, vzhľadom na jednoznačnú požiadavku stanovenú v článku 10 ods. 3 prvej vete smernice 93/98. Druhá veta toho istého odseku však ukladá členským štátom, aby prijali opatrenia na ochranu práv nadobudnutých tretími osobami, pričom im priznáva veľmi širokú mieru voľnej úvahy na prijatie právnych predpisov.

100. Za týchto okolností – s výhradou vyjadrenou v predchádzajúcich bodoch – musí vnútroštátne právo upraviť účinky zrušenia (bývalého) článku 21 BTMW na základe Protokolu od 1. decembra 2003 a určiť, či také zrušenie možno považovať za legislatívne opatrenie tohto druhu, ktoré je primerané vo vzťahu k cieľu sledovanému smernicou. Keďže Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu) sa výslovne neopýtal na výklad článku 10 ods. 3 smernice 93/98, nie je namieste podrobnejšie sa zaoberať týmto aspektom sporu.

63 — Montis navrhla tretí dátum, a to 17. november 1998, keď nadobudla účinnosť smernica 98/71. Z dôvodov uvedených v bode 44 a nasl., pre ktoré sa diskusia nemá rozšíriť na prípadný vplyv uvedenej smernice, zastávam názor, že tento prípadný dátum nemožno zohľadniť.

V – **Návrh**

101. Na základe vyššie uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Benelux-Gerechtshof (Súdny dvor Beneluxu), takto:

1. Článok 10 ods. 2 smernice Rady 93/98/EHS z 29. októbra 1993 o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, podľa ktorého sa autorské práva k umeleckému dielu, ktoré zanikli pred 1. júlom 1995 len z dôvodu nesplnenia administratívnej formality, naďalej považujú za zaniknuté. Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či za okolností sporu medzi jednotlivcami, ktorý tento súd prejednáva, môže podať výklad svojho právneho poriadku v súlade s citovanou smernicou a prípadne neuplatniť predmetné vnútroštátne ustanovenie.

2. Článok 10 ods. 2 v spojení s článkom 13 ods. 1 smernice 93/98 sa má vykladať v tom zmysle, že predmetné autorské práva sa obnovili 1. júla 1995.